

INTERNATIONAL UNIVERSITY OF SARAJEVO
INTERNACIONALNI UNIVERZITET U SARAJEVU
ULUSLARARASI SARAYBOSNA ÜNİVERSİTESİ

PRAVILA STUDIRANJA ZA TREĆI CIKLUS STUDIJA

Prečišćeni tekst (2024)

Na osnovu člana 61., stav 1., tačka k) Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/22) i člana 121. Statuta Internacionalnog univerziteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Statut), broj: IUS-SENAT-11-1720/23 od 19.06.2023. godine, Senat Internacionalnog univerziteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Senat), na 182. sjednici održanoj 30.09.2024. godine, usvojio je sljedeća

**PRAVILA STUDIRANJA
ZA TREĆI CIKLUS STUDIJA**

Prečišćeni tekst (2024)

I OPŠTE ODREDBE

**Član 1.
(Uvod)**

- 1) Ovim Pravilima (**u daljnjem tekstu: Pravila**) precizira se organizacija i izvođenje trećeg ciklusa studija (**u daljnjem tekstu: doktorski studij**) na Internacionalnom univerzitetu u Sarajevu (IUS).
- 2) Definicije koje se primjenjuju u okviru ovih Pravila prikazane su u tabeli 1.

Tabela 1: Definicije

Akademski savjetnik	Profesor koji obavlja dužnost savjetnika dok Vijeće fakulteta ne imenuje zvaničnog mentora studentu.
Mentor	Lice koje je za takvo imenovano po postupku utvrđenom ovim Pravilima studiranja.
Komentor	Lice koje je za takvo imenovano po postupku utvrđenom ovim Pravilima studiranja.
Doktorski program	Program edukacije/obuke koji pokriva period od registracije do uspješno završene odbrane doktorata.
Tema doktorske disertacije	Istraživačka studija koju je odobrio mentor, koja odgovara uslovima i standardima navedenim u ovim pravilima.
Komisija za kvalifikacijski ispit	Komisija koju imenuje Senat za organizaciju i izvođenje kvalifikacijskog ispita.
Naučna djelatnost	Aktivnost koja ima za cilj da studentima doktorskih studija osposobi praktične vještine za provođenje istraživanja i prezentovanje naučnih otkrića.

Kvalifikacijski ispit	Kvalifikacijski ispit se održava nakon završetka svih ispita doktorskih studija.
Komisija za nadzor nad izradom doktorske disertacije	Komisija koju imenuje Senat za ocjenu napretka doktorske disertacije.
Komisija za odbranu doktorske disertacije	Komisiju imenuje Senat, pred kojom će se održati odbrana doktorata.
Odbrana doktorske disertacije	Javna sjednica na kojoj doktoranti brane disertaciju pred Komisijom za odbranu doktorske disertacije radi dodjele titule doktora.
Vijeće postdiplomskog studija	Stalno tijelo IUS-a vezano za drugi i treći ciklus studija na IUS-u.
Služba za postdiplomski studij	Administrativna jedinica odgovorna za svakodnevne poslove studenata i podršku Vijeću postdiplomskog studija.
Programsko vijeće	Akadska jedinica sastavljena od akademskog osoblja studijskog programa.
Program koordinator	Profesor ovlašten da odlučuje u ime Programskog vijeća kada se postigne većina glasova o srodnoj temi.

Član 2. **(Vijeće postdiplomskog studija)**

- 1) Vijeće postdiplomskog studija je stalno tijelo IUS-a koje se odnosi na drugi i treći ciklus studija na IUS-u.
- 2) Vijeće postdiplomskog studija je odgovorno:
  - a. Kontinuirano pregledavati i davati preporuke u vezi sa kvalitetom i prirodom postdiplomskih studija, politikama i standardima;
  - b. Ocjenjivati i donositi odluke o različitim žalbama.
- 3) Članovi Vijeća postdiplomskog studija su direktor Vijeća postdiplomskog studija, predstavnici fakulteta i prorektor za nastavnu djelatnost i studentska pitanja kao predstavnik Rektorata. Svi članovi imaju pravo glasa.
- 4) Vijeće postdiplomskog studija sastaje se najmanje dva puta u toku semestra. U slučajevima kada postoji potreba, sastanci Vijeća postdiplomskog studija mogu biti i češće.
- 5) Vijeće postdiplomskog studija se sastaje sa studentima jednom godišnje, po mogućnosti u ljetnom semestru.

- 6) Odluke Vijeća postdiplomskog studija donosi se prostom većinom njegovih članova sa pravom glasa.
- 7) Senat imenuje i razrješava direktora Vijeća postdiplomskog studija na četiri godine s mogućnošću ponovnog imenovanja na prijedlog rektora.
- 8) Direktor Vijeća postdiplomskog studija organizuje i predsjedava sjednicama Vijeća postdiplomskog studija.
- 9) Direktor Vijeća postdiplomskog studija može se dati pravo da odlučuje u ime Vijeća postdiplomskog studija u pojedinim predmetima uz prethodno pismo no odobrenje Vijeća postdiplomskog studija.
- 10) Direktor Vijeća postdiplomskog studija, uz odobrenje Vijeća postdiplomskog studija, dostavlja Rektoratu pisani izvještaj o radu na kraju svakog semestra.
- 11) Predstavnike fakulteta imenuje Vijeće fakulteta na prijedlog dekana na četiri godine sa mogućnošću ponovnog izbora.
- 12) Predstavnike fakulteta može razriješiti nadležno Vijeće fakulteta na prijedlog direktora Vijeća postdiplomskog studija.
- 13) Služba za postdiplomski studij podržava rad Vijeća postdiplomskog studija i obavlja svakodnevne poslove.

Član 3.

(Cilj i karakteristike doktorskog programa)

- 1) Doktorskim studijskim programom, u skladu sa Zakonom, ovim Pravilima i Pravilnik o sticanju i korištenju akademskih titula, stručnih i naučnih zvanja na visokoškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo, smatra se svaki studijski program kojim se stiče zvanje doktora nauka u Kantonu Sarajevo.
- 2) Cilj doktorskog programa je osposobljavanje studenata za samostalna naučna istraživanja, izražavanje vlastitih stavova u pogledu naučnih/umjetničkih dostignuća i preduzimanje svih potrebnih koraka za sintezu novih naučnih/umjetničkih saznanja.
- 3) Da bi stekli pravo na doktorske studije, studenti treba da odlično vladaju engleskim jezikom, kako pisanim tako i govornim.
- 4) Studenti dokažu svoje znanje engleskog jezika u skladu sa IUS-ovim Pravilima i oglasima za upis za određenu godinu.
- 5) Studenti na razmjeni oslobođeni su obaveze iz prethodnog stava.
- 6) Ako student želi da se upiše na doktorski program iz drugog područja u odnosu na njegovo područje, odgovarajući program zadržava pravo da ocijeni kvalifikacije kandidata i da odobri ili odbije prijavu. U slučaju pozitivne ocjene, program će odrediti broj dodatnih pripremnih predmeta koje student mora pohađati. Ovo će biti formalizovano ispunjavanjem obrasca F79-B, koji opisuje neophodne predmete potrebne za uspješan upis u program.

Član 4.

(Uvjeti postdiplomskog studija)

- 1) Doktorski program traje najmanje tri akademske godine (šest semestara) vrednuje se najmanje 180 ECTS.

2) Studenti doktorskih studija pohađaju nastavu po odgovarajućim nastavnim planovima i programima određenog studijskog programa.

a. Predmeti vrijede minimalno 36 ECTS, a najmanje pola kredita moraju se uzeti iz predmeta sa nivoa 600. Studenti mogu da slušaju do 50% predmeta od istog profesora tokom postdiplomskih studija.

b. Naučna djelatnost (za naučne programe) vrijedi 12 ECTS. Naučna djelatnost se može obavljati bilo kada tokom doktorskih studija. Naučna djelatnost podrazumijeva istraživački rad koji rezultira jednim od sljedećih:

- i. Članak objavljen u stručnom časopisu (vrijedan 12 ECTS) koji je odobrio mentor;
- ii. Dva rada predstavljena na naučnim konferencijama (svaki vrijedan 6 ECTS) odobrena od strane mentora i Vijeća fakulteta (mora se dostaviti certifikat o učešću ili zbornik radova);
- iii. Izvještaj u slučaju najmanje jednomjesečne istraživačke posjete drugoj istraživačkoj instituciji;
- iv. Specijalističke studije;
- v. Ostale aktivnosti vezane za istraživanje i detalji o naučnim djelatnostima definisani su programom.

c. Umjetnička aktivnost (za umjetničke programe) vrijedi 12 ECTS. Definiše se u doktorskim programima koji se odnose na umjetničke oblasti u kojima Komisija za nadzor nad izradom doktorske disertacije vrednuje i dodeljuje bodove određenoj prijavljenoj umjetničkoj delatnosti. Umjetnička djelatnost se može obavljati bilo kada tokom doktorskih studija. Ostali detalji su definisani relevantnim programom.

d. Kvalifikacijski ispit je nekreditni ispit, a preduslov za polaganje je:

- i. Položeni ECTS krediti u skladu sa nastavnim planom programa;
- ii. Imenovan mentor i Komisija za kvalifikacijski ispit.

e. Doktorska disertacija vrijedi 120 ECTS i mora biti prijavljena najmanje četiri semestra (vrijednost od 30 ECTS po semestru), uz kvalifikacijski ispit kao preduslov. Disertacija mora ispuniti najmanje jedan od sljedećih uslova:

- i. Pokazuje novi pristup u oblasti istraživanja;
- ii. Koristi novu naučnu/umjetničku metodologiju/pristup;
- iii. Pronalazi nove rezultate i/ili izlaze primjenom novih ili postojećih metoda;
- iv. Primjenjuje postojeću metodu na novo područje istraživanja i proizvodi nova naučna otkrića.

f. Objavljivanje rada u časopisu prije zakazivanja odbrane doktorata.

- i. Da bi stekao pravo na odbranu doktorske teze, doktorant mora dostaviti najmanje jedan objavljeni ili prihvaćeni (DOI broj ili pismo o prihvatanju od strane urednika sa naznakom

da je potreban obim i broj u kojem će se članak objaviti) rad u časopisu koji se odnosi na rad na tezi indeksiran u Web of Science ili Scopusu.

ii. Student mora pokazati dokaz da je rad prihvaćen zajedno sa relevantnom Web of Science ili Scopus vezom za časopis, gdje student mora biti prvi autor. Konačnu saglasnost daje mentor.

iii. Ova publikacija se može smatrati naučnom djelatnošću.

iv. Za umjetnička područja, neki od radova mogu biti zamijenjeni definisanim umjetničkim prezentacijama.

3) Svi ostali detalji koji se tiču predmetnih opterećenja, naučnih djelatnosti i sličnog definišu se od strane relevantnog Programskog vijeća, integrisani su u nastavni plan i vidljivi su na web stranici IUS-a.

4) Student koji ne završi doktorske studije tri godine i dodatna dva semestra može studirati na IUS-u sve dok ne izgubi status studenta na jedan od načina propisanih ovim ili drugim propisima IUS-a, pod uslovom da plaća školarinu po ugovoru o studiranju i Odluci o visini školarine na IUS-u.

Član 5. (Akademski savjetnik)

1) Prilikom upisa studentima se dodjeljuje akademski savjetnik koji će ih voditi tokom doktorskih studija do imenovanja mentora.

2) Studenti doktorskih studija prijavljuju predmete po odobrenju akademskog savjetnika.

Član 6. (Mentor)

1) Studenti doktorskih studija biraju mentora/komentora za svoju disertaciju iz reda profesora IUS-a (docenata, vanrednih profesora, redovnih profesora i profesora emeritusa) iz oblasti ili srodne oblasti predviđene teme.

2) Mentor treba da bude iz oblasti ili srodne oblasti predviđene teme.

3) Student može direktno kontaktirati profesora IUS-a da je zainteresiran za rad na određenoj istraživačkoj temi. Drugi mentor se može imenovati da bude komentor po istoj proceduri i uslovima koji važe za imenovanje mentora.

a. Mentor mora biti doktor nauka iz određenih naučnih oblasti. Isto važi i za komentora.

b. Za doktorske disertacije iz umjetničke oblasti mentor mora biti doktor nauka, dok komentor može biti sa master diplomom.

4) Izuzetno, mentor ili komentor može biti izvan IUS-a, sa trenutnom ili prošlom akademskom pripadnošću, pod uslovom da student dostavi pismo o saglasnosti predloženog mentora/komentora i da ispunjava uslove za mentorstvo.

5) U slučaju eksternog mentora, za komentora se mora imenovati jedan od profesora IUS-a iz oblasti/srodne oblasti predviđene teme, uz saglasnost Programskog vijeća.

6) Članovi uže porodice zaključno sa četvrtim stepenom ili druge osobe koje imaju takav odnos sa studentom da se od njih ne može očekivati razumno odlučivanje neće imati pravo da budu mentori ili komentori.

Član 7. (Imenovanje mentora)

- 1) Ukoliko se postigne dogovor između profesora i studenta, Obrazac za prijedlog mentora potpisuju oba i dostavljaju Službi za postdiplomski studij, koji ga prosljeđuje Programskom vijeću.
- 2) Nakon odobrenja Programskog vijeća, zahtjev se podnosi Vijeću fakulteta na konačno odobrenje i imenovanje.
- 3) Zahtjev za imenovanje mentora/co-mentora mora se podnijeti Službi za postdiplomski studij u toku prvog semestra doktorskih studija.
- 4) Ako je za predmet disertacije potrebno više mentora, može se imenovati komentor, o čemu odluku donosi Vijeće fakulteta na prijedlog mentora.
- 5) Ista procedura i uslovi imenovanja se primjenjuju na komentora.

Član 8. (Uloga i odgovornosti mentora)

- 1) Mentor nadgleda doktoranta tokom čitavog studija. Odvijat će se redovne konsultacije između studenta i njegovog/njenog mentora. Nadzor ima za cilj da osigura da:
  - a. Doktorski studij se izvodi u skladu sa pravilima i propisima IUS-a;
  - b. Doktorska disertacija se podnosi i odobrava u razumnom roku nakon početka studija;
  - c. Nema plagijata ni u jednom radu studenta;
  - d. Doktorant prati i uspješno ispunjava sve uslove studijskog programa;
  - e. Doktorant se razvija da postane punopravni naučni istraživač;
  - f. Svi relevantni izvještaji i sklopljeni sporazumi se dostavljaju Službi za postdiplomski studij.
- 2) Ako je imenovan komentor, dužnosti i ovlaštenja opisana ovim Pravilima zajednički će obavljati mentor i komentor. U tom slučaju, korištenje termina mentor u ovim Pravilima uključuje i komentora gdje je to primjenjivo.

Član 9. (Promjena mentora)

- 1) Student može zatražiti promjenu mentora pisanjem žalbe i obrazloženjem razloga za promjenu. Trenutni i novi predloženi mentor moraju potpisati zahtjev. Obrazac se dostavlja Službi za postdiplomski studij, a nakon toga Vijeću fakulteta na konačno odobrenje.
- 2) U slučaju spora i eventualnog odbijanja mentora da potpiše žalbu, student predaje obrazac Službi za postdiplomski studij bez potpisa određenog mentora uz obrazloženje. Služba za postdiplomski studij će zatražiti pismeno objašnjenje od mentora i proslijediti ga Vijeću postdiplomskog studija u roku od sedam dana, zajedno sa zahtjevom studenta.

- 3) Vijeće postdiplomskog studija će ocijeniti žalbu i donijeti konačnu odluku.
- 4) Ako drugi profesor zamjenjuje mentora, mijenja se i tema rada osim ako studenti ne dostave izjavu koju je potpisao prethodni (originalni) mentor da je saglasan da student sa novim mentorom može nastaviti rad na istoj temi/istraživačkom projektu.
- 5) Doktorantima je dozvoljeno da u toku studija promijene mentora/temu samo jednom. Vijeće postdiplomskog studija može odobriti izuzetak od ovog pravila ako nastupi obavezna situacija (kao što je smrt, odlazak u penziju, obavezno odsustvo mentora, itd.).

Član 10.
(Prijedlog istraživanja)

- 1) Na zahtjev doktoranta za odobrenje prijedloga doktorskog istraživanja, mentor će odlučiti da li doktorant ispunjava uslove navedene u ovim Pravilima.
- 2) Ako je određen komentor, prijedlog doktorskog istraživanja će biti odobren uz međusobne konsultacije.
- 3) Ako ove konsultacije ne dovedu do dogovora, svaki mentor će dostaviti svoju recenziju Službi za postdiplomski studij, nakon čega će Vijeće postdiplomskog studija poduzeti odgovarajuće mjere.
- 4) Mentor će procijeniti prijedlog doktorskog istraživanja uzimajući u obzir sljedeće faktore:
  - a. Relevantnost predmeta;
  - b. Važnost definisanja problema i njegove precizne formulacije;
  - c. Originalnost njegovog tretmana;
  - d. Naučna priroda istraživanja: organizacija, analiza, obrada materijala i sinteza;
  - e. Prisustvo kreativnih sugestija u pogledu oblasti nauke koja se obrađuje u disertaciji;
  - f. Kritičko suočavanje studentovih zaključaka sa postojećim teorijama ili stavovima;
  - g. Uravnotežena struktura u disertaciji, jasnoća stila i odgovarajuća upotreba jezika;
  - h. Odsustvo bilo čega što je u suprotnosti sa javnim redom ili pristojnošću.
- 5) U roku od dva mjeseca od prijema prijedloga doktorskog istraživanja, mentor će odlučiti da odobri ili ne odobri osim ako doktorant ne pristane na duži rok za odluku.
  - a. Ukoliko se ovaj rok prekorači, doktorant može zatražiti da Vijeće postdiplomskog studija odredi određeni rok u kojem mentor mora donijeti odluku o odobrenju. Vijeće postdiplomskog studija će o tome odlučiti u roku od sedam dana od prijema zahtjeva.
  - b. Mentor će pismenim putem obavijestiti Vijeće postdiplomskog studija o svom odobrenju prijedloga doktorskog istraživanja, uz prijedlog komisije za doktorski studij.
    - i. Odobrenje Etičkog savjeta IUS-a je potrebno ako se eksperimentalni rad odnosi na ljude ili životinje.
  - c. Ako mentor odbije da odobri prijedlog doktorskog istraživanja, Vijeće postdiplomskog studija može, na zahtjev studenta doktorskog studija i nakon što omogući studentu i mentoru da iznesu svoje slučajeve, odlučiti kako slijedi:

- i. Ukoliko ocijeni da je prijedlog istraživanja opravdan i da se može poboljšati amandmanima, Vijeće postdiplomskog studija će predložiti Vijeću fakulteta da imenuje alternativnog mentora;
- ii. Ukoliko ocijeni da se prijedlog istraživanja ne može poboljšati ni izmjenama jer mu je nedovoljan kvalitet, student će biti otpušten sa doktorskog programa.

Član 11.
(Kvalifikacijski ispit)

- 1) Nakon završenih obaveza na predmetima predviđenih nastavnim planom programa, student doktorskih studija mora položiti kvalifikacijski ispit.
- 2) Kvalifikacijski ispit organizuje i sprovodi Komisija za kvalifikacijski ispit. Mentor predlaže članove Komisije, a zahtjev se podnosi Službi za postdiplomski studij.
  - a. Služba za postdiplomski studij će provjeriti da li su ispunjeni svi kriteriji (Zahtjevi vezani za predmete završeni u skladu sa nastavnim planom programa, položeni obavezni predmeti). Ukoliko su kriteriji ispunjeni, zahtjev se prosljeđuje Vijeću fakulteta na saglasnost, a zatim Senatu na konačno odobrenje.
- 3) Komisija se sastoji od tri člana, a najmanje dva člana moraju imati akademsku pripadnost. Jedan član (sa doktoratom) može biti sa drugih univerziteta/institucija van IUS-a. Svi članovi trebaju biti iz oblasti/srodne oblasti predviđene teme.
- 4) Nakon imenovanja Komisije ispit se mora položiti u roku od šest mjeseci.
  - a. Ukoliko se ispit ne položi u roku od šest mjeseci, doktorant će podnijeti žalbu Vijeću postdiplomskog studija. Ako je razlog opravdan, Vijeće postdiplomskog studija može produžiti rok za još šest mjeseci.
  - b. Ukoliko student dva puta ne polaže ispit, gubi status doktoranta.
- 5) Kvalifikacijski ispit se sastoji od pismenog i usmenog ispita.
  - a. Pismeni ispit se sastoji od pitanja vezanih za dvije kategorije. Prva kategorija se odnosi na oblast planirane doktorske disertacije studenta i nosi 50 % ispita. Druga kategorija je zasnovana na predmetima koje pohađaju studenti i nosi 50 %. Relevantni programi dalje određuju strukturu ispita, literaturu i materijal.
  - b. Usmeni ispit se sastoji od daljnjih pitanja vezanih za oblast planirane doktorske disertacije studenta i ima za cilj procjenu istraživačkog potencijala studenta.
    - i. Sva tri člana Komisije ocjenjuju pismeni ispit. Prolazna ocjena pismenog ispita je 60 %.
    - ii. Usmeni ispit se ocjenjuje sa zadovoljavajući (S) ili nezadovoljavajući (U) prostom većinom glasova Komisije. Komisija odlučuje da li je student uspješan ili nije uspio na osnovu većine glasova, uzimajući u obzir rezultate pismenog i usmenog ispita. Ova konačna odluka će se pismeno prijaviti Službi za postdiplomski studij.
  - c. Ukoliko student ne dobije prolaznu ocjenu na pismenom ispitu, ne može pristupiti usmenom ispitu.
  - d. Student može ponoviti pismeni ispit u narednih šest mjeseci.

e. Ukoliko student ne dobije ocjenu "S" na usmenom ispitu, isti se može ponoviti u narednih šest mjeseci pred istom Komisijom.

f. Ukoliko se ispit ne položi u roku od šest mjeseci, doktorant će podnijeti žalbu Vijeću postdiplomskog studija.

g. Ako je razlog opravdan, Vijeće postdiplomskog studija može produžiti rok za još šest mjeseci. Ukoliko student dva puta ne polaže ispit, gubi status studenta.

6) Pismeni i usmeni ispit se mogu polagati najviše dva puta.

a. Ukoliko student dva puta ne položi kvalifikacijski ispit, gubi status studenta na tekućem studijskom programu. Student se može prijaviti za drugi studijski program na IUS-u. Ako je primljen, onda student može zatražiti proces prijenosa predmeta gdje se mogu prenijeti samo tri predmeta.

7) Student koji je nakon položenog kvalifikacijskog ispita ostao neaktivan najmanje dvije godine uzastopno, osim u slučaju kada mu se prizna status mirovanja, ima obavezu da po povratku statusa studenta ponovo polaže kvalifikacijski ispit.

Član 12.

(Komisiju za nadzor nad izradom doktorske disertacije i izvještaji o napretku)

1) Nakon položenog kvalifikacijskog ispita, Komisiju za nadzor nad izradom doktorske disertacije imenuje Senat. Komisija se sastoji od tri člana, uključujući mentora, a najmanje dva člana moraju biti akademske pripadnosti. Jedan član može biti sa doktoratom iz druge institucije ili profesor emeritus.

2) Mentor predlaže članove Komisije, a zahtjev se podnosi Službi za postdiplomski studij.

a. Služba za postdiplomski studij će provjeriti da li su ispunjeni svi kriteriji (Zahtjevi vezani za predmete završeni u skladu sa nastavnim planom programa, položen kvalifikacijski ispit) i potom to proslijediti Vijeću fakulteta na saglasnost, te nakon pribavljanja saglasnosti Vijeća, Senatu na konačno odobrenje.

3) Studenti doktorskih studija su dužni da imaju tri izvještaja o napretku koji je Komisija odobrila prije završne odbrane disertacije. Izvještaji o napretku sadrže sažetak obavljenog posla do tog trenutka i plan rada za naredni period.

a. Ocjenjivanje izvještaja o napretku se vrši dva puta u toku školske godine. Može se uraditi tri puta na osnovu prirode studija uz odobrenje Vijeća postdiplomskog studija.

4) Komisija odlučuje prostom većinom glasova.

a. Ako Komisija utvrdi da je izvještaj o napretku nezadovoljavajući, od studenta se traži da podnese još jedan izvještaj o napretku u roku od mjesec dana.

b. Status studenta se gubi ako student dobije ocjenu "U" (nezadovoljavajući) u dva uzastopna redovna termina za prijavu.

Član 13.

(Prijava za obranu doktorske disertacije)

1) Nakon što Komisija za nadzor nad izradom doktorske disertacije odobri doktorsku disertaciju, s obzirom da je doktorant ispunio sve obveze dokorskog studija, student ima pravo prijaviti se za obranu.

2) Najkasnije tri mjeseca prije privremene odbrane, mentor mora Službi za postdiplomski studij dostaviti pisani prijedlog sastava Komisije za obranu doktorskog rada nakon što dobije saglasnost članova za njihovo imenovanje i saglasnost da će biti prisutni na obrani doktorata na predloženi datum obrane.

3) Rad mora biti u skladu s rokovima navedenim u akademskom kalendaru.

4) Uz zahtjev je potrebno priložiti sljedeće:

a. Obrazac za podnošenje disertacije, uključujući sve relevantne potpise;

b. Konačni naslov disertacije i (digitalna) kopija doktorske disertacije;

i. Doktorski rad mora biti uredno izrađen u skladu s Priručnikom koji donosi Vijeće postdiplomskog studija.

c. Izvještaj o indeksu sličnosti.

5) Služba za postdiplomski studij provjerava ispunjenje svih kriterija (najmanje 36 ECTS za predmete, najmanje 12 ECTS za naučnu/umetničku djelatnost, tri izveštaja o napretku i objavljeni članak u časopisu indeksiranom u Web of Science ili Scopus). Ako su kriteriji zadovoljeni, zahtjev se proslijeđuje Vijeću fakulteta na saglasnost, a zatim Senatu na konačno odobrenje.

6) Odluku o imenovanju članova Komisije donosi Senat na prijedlog Vijeća fakulteta.

a. Ako Vijeće fakulteta ne odobri sastav Komisije koju je predložio mentor, zatražit će od mentora novi prijedlog o tome. Vijeće fakulteta pridržava pravo Senatu predložiti članove Komisije.

Član 14.

(Problemi plagijata i izbacivanje apsolventa)

1) IUS se zalaže za “nultu toleranciju” za plagijat. To znači da se niti jedan tuđi rad ne može koristiti kao vlastiti bez odgovarajućeg izvora. Mentor i Komisija za obranu trebaju provjeriti i osigurati poštivanje ove politike. Definicija plagiranja i uobičajeni obrasci navedeni su kao dodatak ovim Pravilima.

2) Ako se otkrije plagijat, mentor ili Komisija za obranu trebaju prijaviti slučaj Službi za postdiplomski studij. Izvještaj će biti prosljeđen Vijeću postdiplomskog studija.

3) Ako Vijeće postdiplomskog studija potvrdi plagijat, doktorant će biti isključen sa Univerziteta.

4) Osim toga, primijenit će se 20% sličnosti, isključujući naslovne stranice, materijale i metode, citate i popis referenci.

5) Ako softver detektira više od 20% sličnosti, Služba za postdiplomski studij će odbiti prijavu doktorske disertacije.

Član 15.

(Sastav Komisije za obranu doktorata)

1) Komisija za obranu doktorata sastoji se od najmanje pet članova, uključujući mentora i jednog člana kao zamjenskog člana.

a. Komisiji mora biti dodan profesor IUS-a kao zamjenski član. Zamjenski član mora biti dostupan na poziv do deset minuta prije vremena obrane i bit će dio Komisije samo ako jedan član Komisije nije u mogućnosti sudjelovati u obrani.

2) Svi članovi (osim člana zamjenika) imaju obavezu ocjenjivanja disertacije, davanja pisanog izvještaja prije odbrane i obavljanja dužnosti ispitivača tokom obrane.

a. Zamjenski član dužan je pročitati disertaciju i biti spreman za obranu.

3) Komentor može biti član Komisije.

4) Najmanje jedan član Komisije, uključujući i mentora, mora biti sa drugog univerziteta.

5) Jedan član može biti doktor nauka iz druge institucije ili profesor emeritus.

6) Članovi moraju biti stručnjaci iz područja nauka/umjetnosti disertacije ili njezina dijela.

7) Članovi uže porodice zaključno sa četvrtim stepenom ili druge osobe koje imaju takav odnos sa studentom da se od njih ne može očekivati razumno odlučivanje neće imati pravo da budu imenovani u Komisiju za odbranu doktorske disertacije.

Član 16.

(Ocjena doktorske disertacije od strane Komisije za odbranu doktorske disertacije)

1) Služba za postdiplomski studij dostavlja kopiju doktorske disertacije članovima Komisije za odbranu doktorske disertacije u roku od pet radnih dana od dana kada je Senat imenovao komisiju.

2) U roku od mjesec dana od prijema kopije doktorske disertacije, članovi komisije moraju dostaviti pisani izvještaj mentoru i Službi za postdiplomski studij.

3) Članovi Komisije mogu glasati o prijemu na odbranu doktorata na sljedeći način:

a. Odobrenje bez ispravki ili sa manjim ispravkama: član smatra da su pisani komentari nepotrebni ili savjetuje stilska/tekstualna poboljšanja koja nemaju uticaja na zaključke, ali imaju za cilj poboljšanje čitljivosti;

b. Odobrenje sa velikim ispravkama: član smatra da je potrebno izvršiti bitne ispravke u disertaciji prije nego što se može dati odobrenje za prijem i daje detaljne naznake o tome doktorantu i mentoru;

c. Bez odobrenja: član ne smatra disertaciju dovoljnog akademskog kvaliteta i nivoa i smatra da doktorant ne može biti ići u odbranu doktorata. Član komisije također može naznačiti da se revidirana verzija doktorske disertacije može podnijeti nakon što su ispunjeni ozbiljni materijalni uslovi.

4) Rezultat glasanja koji se naziva "odlaganje odbrane doktorata" je u jednom od sljedećih slučajeva:

a. Dva člana glasaju prema tački c);

b. Jedan član glasa prema tački c) i dva prema tački b);

c. Tri člana glasaju prema tački b).

5) U svim ostalim slučajevima doktorant će biti primljen na odbranu doktorata.

6) Kada student bude primljen na odbranu doktorata, u roku od pet radnih dana, zvaničan datum određuju mentor, Komisija za odbranu doktorske disertacije, student doktorskih studija i Služba za postdiplomski studij i objavljuje se na internet stranici najmanje sedam dana prije odbrane.

7) Ako je rezultat glasanja “odlaganje odbrane doktorata”, revidirana doktorska disertacija će se u roku od tri mjeseca ponovo predati Komisiji za odbranu doktorske disertacije, koja će se ponovo ocjenjivati u skladu sa ovim članom.

Član 17. (Odbrana doktorata)

- 1) Odbrana doktorata je otvorena za javnost.
- 2) Organiziranje online i uživo prezentacija putem različitih platformi i programa moguće je u izuzetnim slučajevima.
  - a. Zahtjev za online odbranu, u kojem se obrazlažu razlozi za istu, sastavlja i predaje mentor Službi za postdiplomski studij.
  - b. Služba za postdiplomski studij prosjeđuje zahtjev Vijeću postdiplomskog studija, koje donosi konačnu odluku.
- 3) Vrijeme i mjesto održavanja se objavljuju na web stranici IUS-a najmanje sedam dana prije odbrane.
  - a. Prilikom organizovanja odbrane putem online i uživo prezentacija, publici koja želi prisustvovati odbrani će biti dostavljen link kako bi im se osigurao pristup.
    - i. U slučaju online odbrane, Služba za postdiplomski studij kreira link.
    - ii. Mentor predaje završni zapisnik odbrane Službi za postdiplomski studij.
- 4) Odbrana počinje izlaganjem, a nakon toga slijedi diskusija.
- 5) Odluka o dodjeli titule doktora donosi se prostom većinom glasova na zatvorenoj sjednici Komisije odmah nakon odbrane doktorata. Predsjedavajući će od članova tražiti mišljenje o odbrani.
- 6) Nakon održane odbrane, predsjedavajući će pripremiti službeni izvještaj i dostaviti ga Službi za postdiplomski studij zajedno sa potpisanim stranicama svih članova Komisije u roku od najviše pet radnih dana.

Član 18. (Nakon odbrane)

- 1) Doktorant koji je uspješno odbranio doktorsku disertaciju dužan je dostaviti i štampane i elektronske primjerke disertacije na adresu:
  - a. Služba za postdiplomski studij (digitalna verzija - putem emaila);
  - b. Biblioteka (2 štampane verzije i digitalna verzija - putem emaila);
  - c. Mentor (kako je zatraženo).
    - i. Ukoliko član Komisije za odbranu doktorske disertacije traži kopiju disertacije, student mora dostaviti dodatni primjerak.
- 2) U slučaju da je doktorska disertacija podnijeta Službi za postdiplomski studij, a Služba za postdiplomski studij uoči nepravilnosti u tehničkim aspektima, disertacija će biti vraćena Programskom vijeću na razmatranje. Nakon ponovnog razmatranja, Programsko vijeće će utvrditi neophodne korektivne mjere i

obavijestiti dekana odgovarajućeg fakulteta o daljim koracima koji treba da se preduzmu kako bi se riješili uočeni problemi.

Član 19.
(Prestanak statusa)

1) Status studenta prestaje u sljedećim okolnostima:

- a. Završetak studija;
- b. Ispis sa IUS-a;
- c. Isključenje sa IUS-a u postupku i pod uslovima utvrđenim zakonom ili drugim odgovarajućim opštim aktom IUS-a;
- d. Kada student ne završi studije u roku predviđenom Zakonom, Statutom, ovim Pravilima ili opštim aktima IUS-a;
- e. U svim drugim okolnostima predviđenim Zakonom, Statutom, ovim Pravilima ili općim aktima IUS-a.

Član 20.
(Prelazne i završne odredbe)

1) Na ostala pitanja koja se odnose na organizaciju studija, način izvođenja nastave, prava i obaveze studenata tokom studija i slično, a koja nisu definisana ovim Pravilima studiranja, primjenjuju se Pravila studija prvog ciklusa ili Statut IUS-a.

2) Ova Pravila studiranja stupaju na snagu i primjenjuju se od 2024./2025. akademske godine.

3) Ova Pravila studiranja proširuju svoju primjenu na bilo koji od prethodno nedostajućih ili pogrešno sprovedenih postupaka ako su ova Pravila povoljnija ili fleksibilnija za studenta (od onih koji su bili na snazi prilikom upisa). U tom slučaju, to će se smatrati automatskom pravnom validacijom odgovarajućeg procesnog koraka, pod uslovom da je u skladu minimalno sa ovim Pravilima.

4) Obrasci koji se koriste za omogućavanje pravilnog sprovođenja postupaka utvrđenih ovim Pravilima dati su u dodatku ovih Pravila i čine njegov sastavni dio. Svi relevantni obrasci mogu se naći na web stranici IUS Služba za postdiplomski studij.

5) Stupanjem na snagu ovih Pravilima prestaju da važe dosadašnja Pravila studiranja za treći ciklus studija Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, broj IUS-SENAT-11-1839/2023 od 27.06.2023. godina.

REKTOR

Prof. dr. Ahmet YILDIRIM

DODATAK PRAVILIMA STUDIRANJA ZA DRUGI I TREĆI CIKLUS STUDIJA

Sljedeće definicije su preuzete sa Univerziteta Oxford (2023):

<https://www.ox.ac.uk/students/academic/guidance/skills/plagiarism#:~:text=Plagiarism%20is%20presenting%20someone%20else's,is%20covered%20under%20this%20definition.>

DEFINICIJA PLAGIJATA

Plagijat je predstavljanje tuđeg rada ili ideja kao svojih, sa ili bez njihovog pristanka, ugradnjom u svoj rad bez punog priznanja. Sav objavljeni i neobjavljeni materijal, bilo kao rukopis, štampani ili elektronski oblik, obuhvaćen je ovom definicijom. Plagijat može biti namjeran ili bezobziran, ili nenamjeran. U skladu sa propisima o ispitima, namjerno ili bezobzirno plagijat je disciplinski prekršaj.

Doslovni (od riječi do riječi) citat bez jasne potvrde

Citati se uvijek moraju identificirati kao takvi korištenjem navodnika ili uvlačenja, te uz punu referencu citiranih izvora. Čitaocu uvijek mora biti jasno koji dijelovi su vaša samostalna djela, a gdje ste se oslanjali na tuđe ideje i jezik.

Rezanje i lijepljenje sa interneta bez jasne potvrde

Informacije izvedene sa Interneta moraju biti adekvatno referencirane i uključene u bibliografiju. Važno je pažljivo procijeniti sav materijal koji se nalazi na Internetu, jer je manje vjerovatno da je prošao kroz isti proces naučne recenzije kao i objavljeni izvori.

Parafraziranje

Parafraziranje tuđeg rada promjenom nekoliko riječi i promjenom njihovog redoslijeda, ili pomnim praćenjem strukture njihovih argumenata, je plagijat ako se ne prikaže autor čije djelo koristite.

Usputna referenca na originalnog autora u vašem tekstu možda neće biti dovoljna; morate osigurati da ne stvarate pogrešan utisak da su parafrazirana formulacija ili slijed ideja u potpunosti vaši. Bolje je da svojim riječima napišete kratak sažetak cjelokupnog argumenta autora, naznačujući da to radite, nego parafrazirati određene dijelove njegovog ili njenog pisanja. Ovo će vam omogućiti da steknete istinsko razumijevanje argumenta i izbjeći ćete teškoće parafraziranja bez plagiranja. Također morate pravilno odrediti sav materijal koji ste dobili iz predavanja.

Dogovor

Ovo može uključivati neovlaštenu saradnju između učenika, propust da se pripiše primljena pomoć ili nepoštovanje preciznog propisa o projektima grupnog rada. Vaša je odgovornost da osigurate da vam je potpuno jasno u kojoj mjeri je dozvoljena saradnja i koji dijelovi posla moraju biti vaši.

Netačan citat

Važno je citirati ispravno, u skladu sa stilovima citiranja vaše discipline. Osim što navodite svoje izvore (tj. u bibliografiji), morate navesti, koristeći fusnotu ili referencu u tekstu, odakle potiče citirani odlomak. Također, ne biste trebali uključiti ništa u svoje reference ili bibliografiju što zapravo niste konsultovali.

Ako ne možete dobiti pristup primarnom izvoru, morate jasno naglasiti u svom citiranju da je vaše znanje o djelu izvedeno iz sekundarnog teksta (na primjer, Bradshaw, D. Naslov knjige, raspravljano u Wilson, E., Naslov of Book (London, 2004), str. 189).

Nepriznavanje pomoći

Morate jasno priznati svu pomoć koja je doprinijela izradi vašeg rada, kao što su savjeti kolega studenata, laboratorijskih tehničara i drugih vanjskih izvora.

Ovo se ne mora odnositi na pomoć koju pruža vaš mentor ili supervizor, ili na uobičajenu lekturu, ali je potrebno prihvatiti druge smjernice koje dovode do suštinskih promjena sadržaja ili pristupa.

Korištenje materijala koji su napisale profesionalne agencije ili druge osobe

Ne biste trebali koristiti profesionalne agencije u izradi svog rada niti dostavljati materijal koji je napisan za vas, čak ni uz pristanak osobe koja ga je napisala. Za vašu intelektualnu obuku i razvoj je od vitalnog značaja da poduzmete istraživački proces bez pomoći. Statutom XI o univerzitetskoj disciplini, svim članovima Univerziteta zabranjeno je da daju materijale koji studenti mogu predati na ispitu na ovom Univerzitetu ili negdje drugo.

Auto-plagijat

Ne smijete predati rad na ocjenu koji ste već predali (djelimično ili u cijelosti), bilo za vaš trenutni predmet ili za drugu kvalifikaciju ovog ili bilo kojeg drugog univerziteta, osim ako je to posebno predviđeno posebnim propisima za vaš predmet . Ako se vaš raniji rad može citirati, odnosno ako je već objavljen, morate ga jasno referencirati. **Identični radovi koji se podnose istovremeno će se također smatrati auto-plagijatom.**

IUS, 2024